

**Звіт про результати
аналізу звіту Фонду державного майна України
за 2023 рік у частині, що впливає на виконання
державного бюджету**



Відповідальний:

**член Рахункової палати
Геннадій Пліс**

м. Київ
<http://www.rp.gov.ua>

ЗМІСТ

Вступне слово.....	3
Список скорочень.....	4
Преамбула.....	5
Результати аналізу.....	8
Нормативно-правові засади звітування.....	8
Організація процесу та підходи до формування Звіту Фонду за 2023 рік.....	9
Загальна характеристика Звіту Фонду за 2023 рік.....	10
Стан планування завдань.....	11
Повнота висвітлення у Звіті Фонду за 2023 рік діяльності Фонду державного майна України в частині, що впливає на виконання державного бюджету.....	12
Приватизація державного майна.....	12
Оренда державного майна.....	15
Управління корпоративними правами держави та державними підприємствами.....	17
Участь Фонду державного майна України у процедурах банкрутства та припинення діяльності підприємств.....	19
Управління державним майном.....	21
Управління санкційними активами, примусово вилученими активами РФ та активами на тимчасово окупованих територіях.....	22
Реагування на рекомендації Рахункової палати.....	22
Висновки.....	23
Рекомендації.....	26

Вступне слово

Прискорення економічного зростання, залучення іноземних і внутрішніх інвестицій, зменшення частки державної власності у структурі економіки України шляхом відчуження об'єктів приватизації ефективному приватному власнику є основною метою приватизації та оренди державного майна.

З метою ефективнішого використання державного майна приватизація та оренда сприяють наповненню державного бюджету коштами, які спрямовуються на задоволення соціальних потреб населення.

Важливою умовою під час приватизації чи оренди є прозорість та законність дій органів державної влади, уникнення будь-яких сумнівів з боку потенційних покупців (орендарів).

Реалізацію державної політики у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна здійснює Фонд державного майна України – центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Законом України «Про Фонд державного майна України» передбачено, що Фонд щороку до 01 травня подає Президентові України, Верховній Раді України і Кабінету Міністрів України звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна.

Згідно з Регламентом Верховної Ради України звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна перед презентацією у сесійній залі надається Рахунковій палаті для попереднього аналізу в частині впливу на виконання Державного бюджету України.

З огляду на викладене Рахункова палата згідно зі статтею 7 Закону України «Про Рахункову палату» здійснила аналіз звіту Фонду державного майна України за 2023 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету.

Член Рахункової палати

Геннадій ПЛІС

Список скорочень

аналіз, контрольний захід ЄМК	Аналіз звіту Фонду державного майна України за 2023 рік у частині, що впливає на виконання державного бюджету Єдиний майновий комплекс
Звіт Фонду за 2023 рік	Звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у 2023 році
Звіт Фонду за 2022 рік	Звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у 2022 році
Закон про управління об'єктами державної власності	Закон України від 21 вересня 2006 р. № 185-V «Про управління об'єктами державної власності»
Закон про ФДМУ	Закон України від 09 грудня 2011 р. № 4107-VI «Про Фонд державного майна України»
Закон про Рахункову палату	Закон України від 02 липня 2015 р. № 576-VIII «Про Рахункову палату»
Закон про приватизацію	Закон України від 18 січня 2018 р. № 2269-VIII «Про приватизацію державного і комунального майна»
Закон про оренду	Закон України від 03 жовтня 2019 р. № 157-IX «Про оренду державного та комунального майна»
Мінфін	Міністерство фінансів України
Методичні рекомендації	Методичні рекомендації щодо підготовки річного звіту та щоквартальної аналітичної довідки про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна, затвержені наказом Фонду державного майна України від 07.03.2024 № 460
Мінекономіки	Міністерство економіки України
Порядок 387	Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 387 «Про затвердження Порядку подання уповноваженими органами управління державним органам приватизації пропозицій щодо включення об'єктів права державної власності до переліку об'єктів, що підлягають приватизації»
Порядок 389	Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 389 «Про затвердження Порядку передачі (повернення) функцій з управління майном державних підприємств, функцій з управління пакетами акцій (частками) у зв'язку з прийняттям рішення про приватизацію або про припинення приватизації об'єкта приватизації» (зі змінами)
Постанова 634	Постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 2022 р. № 634 «Про особливості оренди державного та комунального майна у період воєнного часу»
Реєстр	Єдиний реєстр об'єктів державної власності
Середньостроковий план діяльності на 2023–2025 роки	Середньостроковий план діяльності Фонду державного майна України на 2023–2025 роки, затверджений наказом Фонду державного майна України від 13.01.2023 № 70
ФДМУ, Фонд	Фонд державного майна України

ПРЕАМБУЛА

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ЗВІТУ ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ ЗА 2023 РІК У ЧАСТИНІ, ЩО ВПЛИВАЄ НА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

буде надіслано Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України та Фонду державного майна України.

Застосовані стандарти

Контрольний захід проведено за аналогією до Методології проведення аудиту відповідності, затвердженої рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-3, що ґрунтується на положеннях ISSAI 100 «Фундаментальні принципи аудиту державного сектору», ISSAI 400 «Принципи аудиту відповідності» та ISSAI 4000 «Стандарти аудиту відповідності» Міжнародних стандартів вищих органів аудиту

Мета контрольного заходу

Встановити повноту висвітлення у Звіті Фонду за 2023 рік результатів його діяльності у 2023 році в частині, що впливає на виконання державного бюджету.

Предмет контрольного заходу

- ✓ Звіт Фонду за 2023 рік;
- ✓ нормативно-правові акти, організаційно-розпорядчі та інші документи, які використовувалися ФДМУ під час реалізації завдань у сфері приватизації та оренди державного майна, управління корпоративними правами держави, державними підприємствами та державним майном;
- ✓ стан виконання ФДМУ пропозицій та рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами аналізу Звіту Фонду за 2022 рік;
- ✓ статистична, фінансова, бюджетна, управлінська звітність та інша інформація щодо діяльності ФДМУ.

Обсяг контрольного заходу

Контрольний захід планувався та виконувався таким чином, щоб отримати високий рівень впевненості щодо аудиторського завдання.

Період, що підлягав аналізу: 2023 рік.

Об'єкт контролю: ФДМУ.

Обмеження: немає.

Відповідальність відповідальної сторони

Фонд надав запевнення у зв'язку зі здійсненням Рахунковою палатою аналізу Звіту Фонду за 2023 рік.

ФДМУ надав контрольній групі Рахункової палати доступ до всієї відомої інформації про предмет аналізу (записи, документація, звітність тощо), а також додаткову інформацію, щодо якої контрольна група зверталася до Фонду з метою здійснення аналізу.

Фонд надав контрольній групі Рахункової палати інформацію про всі відомі випадки недотримання вимог або можливого недотримання вимог законодавчих і нормативних актів, вплив яких має бути розглянутий під час підготовки інформації про предмет аналізу.

ФДМУ представлено інформацію про результати оцінювання ризиків та проблем, що стосуються предмета аналізу.

Відповідальність Рахункової палати

Цілями Рахункової палати є отримання обґрунтованої впевненості, що предмет контрольного заходу відповідає в усіх суттєвих аспектах критеріям контрольного заходу та формування звіту.

Згідно з вимогами стандартів член Рахункової палати та члени контрольної групи зобов'язані дотримуватись відповідних етичних вимог, а також планувати та проводити контрольний захід так, щоб отримати обґрунтовану впевненість.

Під час контрольного заходу Рахункова палата здійснила стандартні основні процедури: запити, інспектування, аналітичні процедури, усні інтерв'ювання. Процедури були обрані на основі професійного судження, яке включає також оцінку ризиків суттєвої невідповідності, спричиненої шахрайством або помилками. Виконані процедури, на нашу думку, є доречними за таких обставин.

Питання та критерії контрольного заходу

Чи планувалися завдання та заходи з приватизації й оренди державного майна, управління корпоративними правами держави, державними підприємствами і майном:

✓ Середньостроковий план діяльності Фонду на 2023–2025 роки, річні плани роботи структурних підрозділів, внутрішні правила, процедури та процеси Фонду затверджені;

✓ очікувані результати виконання Фондом передбачених плановими документами завдань та повноважень досягнуто.

Чи повною мірою у Звіті Фонду за 2023 рік висвітлено інформацію про діяльність Фонду в частині, що впливає на виконання державного бюджету:

✓ Методичні рекомендації затверджені;

✓ результати виконання повноважень Фонду повною мірою висвітлені у Звіті Фонду за 2023 рік;

✓ результативні показники, які характеризують стан виконання Фондом запланованих заходів, повною мірою відображені у Звіті Фонду за 2023 рік;

✓ результати фінансової діяльності Фонду в частині, що впливає на виконання державного бюджету, відображені у Звіті Фонду за 2023 рік та відповідають даним фінансової звітності.

Використані методи контрольного заходу

✓ Узагальнення, аналіз, систематизація та порівняння нормативних, організаційно-розпорядчих документів Фонду, його внутрішніх правил, процедур та процесів;

✓ аналіз методів організації роботи ФДМУ щодо формування Звіту Фонду за 2023 рік;

✓ проведення опитувань (анкетування) та інтерв'ю, отримання пояснень посадових осіб;

✓ аналітичні розрахунки, порівняння, фактична і документальна перевірка, підтвердження.

✓ Отримання впевненості у повноті врегулювання нормативними актами Фонду процесів функціонування системи, наділення учасників достатніми повноваженнями;

✓ оцінка можливості ФДМУ в забезпеченні процесу отримання якісної інформації про його діяльність у 2023 році та повноту відображення такої інформації у Звіті Фонду за 2023 рік;

✓ отримання підтвердження інформації, відображеної у Звіті Фонду за 2023 рік;

✓ отримання додаткової впевненості щодо процесів функціонування системи, достовірності зібраних під час контрольного заходу доказів.

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗВІТУВАННЯ

ФДМУ є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що реалізує державну політику у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності, у тому числі корпоративними правами держави щодо об'єктів державної власності, що належать до сфери його управління, а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності (стаття 1 Закону про ФДМУ). Фонд відповідальний перед Президентом України, його діяльність спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Основні завдання Фонду

Законом про приватизацію передбачено, що ФДМУ, зокрема, затверджує переліки об'єктів, що підлягають приватизації, приймає рішення про їх приватизацію, здійснює повноваження власника державного майна, у тому числі корпоративних прав, у процесі приватизації. Фонд продає майно, що перебуває у державній власності, у процесі його приватизації, а також акції (частки), що належать державі у майні господарських товариств.

Законом про оренду передбачено, що ФДМУ є орендодавцем єдиних ЄМК, нерухомого майна (будівель, споруд, їх окремих частин), а також майна, яке не увійшло до статутного капіталу, що є державною власністю (крім майна, що належить до майнових комплексів Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, майна закладів вищої освіти та/або науковим установам).

Законом про управління об'єктами державної власності передбачено, що Фонд, зокрема, здійснює контроль за використанням орендованих цілісних майнових комплексів державних підприємств та організацій, виконанням умов договорів оренди, поверненням цілісних майнових комплексів державних підприємств до сфери управління уповноважених органів управління після закінчення строку дії договорів оренди.

ФДМУ приймає рішення про створення, реорганізацію (реструктуризацію) та ліквідацію підприємств і організацій, заснованих на державній власності, що перебувають в його управлінні, а також здійснює визначені законодавством повноваження під час провадження справ про банкрутство таких підприємств та господарських організацій з корпоративними правами держави.

Фонд є держателем Реєстру, забезпечує його формування і ведення. ФДМУ призначає представників держави в органи управління господарських організацій, визначає кандидатури незалежних членів наглядової ради, що пропонуються до обрання до складу наглядових рад господарських товариств, здійснює контроль за виконанням умов контрактів керівниками державних унітарних підприємств, які перебувають у сфері його управління.

Вимоги щодо звітування

Частиною другою статті 4 Закону про ФДМУ передбачено, що Фонд щороку до 01 травня подає Президентові України, Верховній Раді України і Кабінету

Міністрів України звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна.

Частиною четвертою статті 232¹ Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI, передбачено надсилання¹ звіту ФДМУ до Рахункової палати для здійснення попереднього аналізу, зокрема щодо його впливу на виконання Державного бюджету України.

Частиною першою статті 7 Закону України «Про Рахункову палату» передбачено, що Рахункова палата здійснює попередній аналіз звіту ФДМУ (до розгляду на засіданнях комітетів Верховної Ради України та її пленарних засіданнях) у частині, що впливає на виконання державного бюджету.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ТА ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗВІТУ ФОНДУ ЗА 2023 РІК

Закон про ФДМУ не містить вимог щодо форми та змісту річного звіту, які регламентовані нормативними документами Фонду

Закон про ФДМУ не визначає вимог щодо форми та змісту річного звіту. Формування Звіту Фонду за 2023 рік здійснювалось на підставі нормативних документів ФДМУ.

Так, наказом Фонду від 07.03.2024 № 460 затверджено структуру Звіту Фонду за 2023 рік і Методичні рекомендації. Відповідальним за організацію підготовки звіту визначено Департамент забезпечення роботи Фонду. Згідно з наказом формування Звіту Фонду за 2023 рік здійснювалося таким чином:

Керівники структурних підрозділів Фонду зобов'язані до 15 березня року, що настає за звітним, підготувати інформаційні матеріали до звіту, з урахуванням Методичних рекомендацій, і надати їх Департаменту забезпечення роботи Фонду для узагальнення. Інформацію про результати фінансово-господарської діяльності – до 18 квітня

Департамент забезпечення роботи Фонду забезпечує погодження проєкту звіту із зацікавленими керівниками структурних підрозділів та керівництвом Фонду

До 01 травня року, що настає за звітним, річний звіт надсилається Президентові України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України

Департамент комунікацій оприлюднює звіт на офіційному вебсайті Фонду

¹ Звіт Фонду за 2023 рік надіслано до Рахункової палати листом Верховної Ради України від 02.05.2024 № 06/05-2024/97714.

Методичними рекомендаціями встановлено вимоги щодо: аналізу виконання покладених на Фонд завдань; висвітлення приватизаційних процесів в Україні та забезпечення інформування про виконану Фондом роботу. Крім того, в Методичних рекомендаціях визначено критерії оцінки стану виконання функцій та повноважень Фонду, виконання державного бюджету, а саме:

✓ рівень виконання встановлених законом про державний бюджет завдань з надходження коштів від приватизації та оренди державного майна;

✓ стан перерахування до державного бюджету дивідендів, нарахованих на акції (частки), або відрахування частини чистого прибутку господарських товариств, що належать до сфери управління Фонду.

Водночас Методичні рекомендації недосконалі, якими, зокрема, не передбачено:

інформацію про вартість державного майна, яке обліковується у Реєстрі і щодо якого здійснюються претензійно-позовна робота та контроль за виконанням інвестиційних зобов'язань;

інформацію про вартість майна за договорами, які розриваються, а майно повертається у державну власність;

висвітлення в окремому розділі річного звіту наявних проблем, які виникають у сфері діяльності ФДМУ (приватизація, оренда, управління державним майном тощо), їх аналіз та шляхи вирішення.

Крім того, немає пропозицій щодо додаткових джерел збільшення надходжень до державного бюджету від приватизації.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗВІТУ ФОНДУ ЗА 2023 РІК

Звіт Фонду за 2023 рік відповідає структурі, визначеній Методичними рекомендаціями.

Звіт складається з 16 основних розділів, Плану роботи Фонду на 2024 рік та 11 додатків. Основні розділи Звіту Фонду за 2023 рік структуровані за напрямками діяльності Фонду, а саме:

1. Приватизація державного майна.
2. Оренда державного майна.
3. Управління корпоративними правами держави та державними підприємствами.
4. Участь Фонду в процедурах банкрутства та припинення діяльності підприємств.
5. Управління державним майном.
6. Управління санкційними активами, примусово вилученими активами РФ та активами на тимчасово окупованих територіях України.
7. Оцінка державного майна та регулювання оціночної діяльності.
8. Законодавче забезпечення повноважень Фонду. Взаємодія Фонду з Верховною Радою України.
9. Захист інтересів держави в судах.
10. Контроль за процесами приватизації, оренди, розпорядження та управління державним майном.

11. Внутрішній контроль у державних органах приватизації.
12. Внутрішній аудит у державних органах приватизації.
13. Інформаційно-комунікативна діяльність Фонду.
14. Участь Фонду в міжнародному співробітництві.
15. Організаційно-кадрова діяльність Фонду.
16. Запобігання корупції в органах приватизації.

Для швидкого і зрозумілого сприйняття інформації у Звіті Фонду за 2023 рік широко використовується інфографіка – таблиці, діаграми, графіки та малюнки.

Грунтуючись на професійному судженні та меті контрольного заходу, контрольна група обрала для дослідження розділи Звіту Фонду за 2023 рік, у яких висвітлена діяльність Фонду, що безпосередньо впливає на виконання державного бюджету:

- ✓ приватизація державного майна;
- ✓ оренда державного майна;
- ✓ управління корпоративними правами держави та державними підприємствами;
- ✓ управління державним майном;
- ✓ участь Фонду в процедурах банкрутства та припинення діяльності підприємств;
- ✓ управління санкційними активами, примусово вилученими активами РФ та активами на тимчасово окупованих територіях України.

СТАН ПЛАНУВАННЯ ЗАВДАНЬ

Завдання з приватизації державного майна та управління державним майном на 2023 рік визначені ФДМУ в Середньостроковому плані діяльності на 2023–2025 роки та конкретизовані у річному плані роботи на 2023 рік. На рівні держави – державної програми приватизації немає

Звіт Фонду за 2023 рік не містить інформації щодо державної політики у сфері приватизації. Державна програма приватизації, затверджена Законом України «Про державну програму приватизації», втратила чинність у зв'язку з втратою чинності цього Закону у 2018 році. Станом на 2023 рік державної програми приватизації немає.

У Звіті Фонду за 2023 рік також немає інформації щодо реалізації завдань² у сфері управління державною власністю, визначених Планом пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 р. № 221-р.

У червні 2022 року Фонд на запит Мінфіну поінформував останнього, Мінекономіки та Національний банк України щодо прогнозних показників надходжень від приватизації державного майна у 2023 році у сумі 6 000,0 млн

² Щодо забезпечення продажу об'єктів малої приватизації та проведення великої приватизації, передачі державного майна з корпоративними правами держави до сфери управління Фонду, розроблення законопроектів про зміни у сфері оренди державного та комунального майна.

грн, з яких 4 500,0 млн грн передбачалося отримати від приватизації трьох об'єктів з переліку об'єктів великої приватизації.

Щодо надходжень коштів за рахунок приватизації об'єктів малої приватизації Фондом зазначено, що формування переліку таких об'єктів на 2023 рік здійснюватиметься за результатами отриманих пропозицій від уповноважених органів управління. При цьому визначення прогнозованої вартості від продажу об'єктів малої приватизації у 2023 році Фонд вважав неможливим, оскільки такий перелік об'єктів не є сталим, а остаточна вартість їх продажу визначається лише на аукціоні.

Прогнозний показник надходжень до державного бюджету від оренди державного майна на 2023 рік Фонд визначив у сумі 730,0 млн грн з урахуванням зниження ділової активності, що зумовлено веденням активних бойових дій, їх наслідками, а також тимчасовою окупацією територій.

У Середньостроковому плані діяльності на 2023–2025 роки визначені, зокрема, такі завдання на 2023 рік:

✓ надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету – 6 000,0 млн грн;

✓ надходження до державного бюджету коштів від оренди державного майна у сумі 730,0 млн грн;

✓ моніторинг та контроль за виконанням договорів купівлі-продажу державного майна – 632 одиниць.

У річному плані роботи ФДМУ на 2023 рік конкретизовано завдання, визначено відповідальних виконавців та строки виконання. Таким планом, зокрема, передбачено:

✓ здійснення перевірок виконання покупцями державного майна умов укладених договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації;

✓ забезпечення контролю за надходженням до державного бюджету орендної плати за чинними договорами;

✓ моніторинг сплати до держбюджету дивідендів, нарахованих на акції (частки) господарських товариств, які належать до сфери управління Фонду;

✓ затвердження річних фінансових планів господарських товариств та державних підприємств, що належать до сфери управління Фонду, здійснення контролю за їх виконанням.

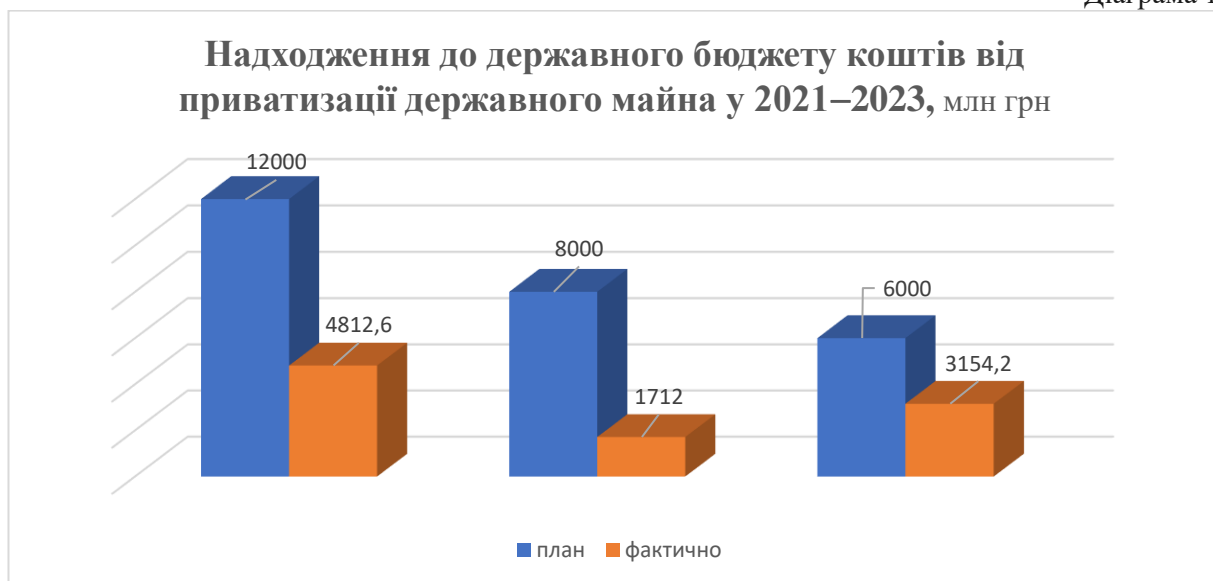
ПОВНОТА ВИСВІТЛЕННЯ У ЗВІТІ ФОНДУ ЗА 2023 РІК ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ В ЧАСТИНІ, ЩО ВПЛИВАЄ НА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Приватизація державного майна

У 2023 році завдання щодо надходження до державного бюджету коштів від приватизації державного майна виконане Фондом на 52,6 відсотка

У 2023 році при плані 6 000,0 млн грн до державного бюджету перераховано 3 154,2 млн грн, отриманих від приватизації державного майна.

Інформацію про надходження до державного бюджету коштів від приватизації державного майна за 2021–2023 роки наведено у діаграмі 1.



Перелік об'єктів великої приватизації станом на 30.12.2022 налічував 24 об'єкти, рішення щодо приватизації яких Кабінетом Міністрів України у 2023 році не приймалися. Отже, відчуження Фондом об'єктів великої приватизації не здійснювалось.

Перелік об'єктів малої приватизації на початок 2023 року налічував 1 154 об'єкти. Через електронну торгову систему «Прозорро. Продажі» Фондом у 2023 році продано 431 об'єкт на суму 2 911,6 млн гривень. При цьому при стартовій ціні об'єктів у сумі 1 062,1 млн грн ціна продажу зросла майже утричі.

Слід зазначити, що у 2021 році при плані надходжень до держбюджету від приватизації у сумі 12 000 млн грн фактично надійшло 4 812,6 млн грн, або 40,1 відс. плану.

У 2022 році при плані 8 000 млн грн – надійшло 1 712 млн грн, або 21,4 відсотка.

У 2023 році при плані 6 000 млн грн – надійшло 3 154,4 млн грн, або 52,5 відсотка.

Отже, планові показники надходжень до державного бюджету від приватизації у 2023 році були зменшені вдвічі порівняно з 2021 роком і на третину – порівняно з 2022 роком.

Фактичні надходження до держбюджету від приватизації у 2023 році були менші на 1 658,2 млн грн, ніж у 2021 році, проте більше на 1 442,4 млн грн, ніж у 2022 році.

Інша значуща інформація щодо приватизації

У Звіті Фонду за 2023 рік наведено інформацію, що внаслідок бойових дій пошкоджень зазнали два підприємства зі списку малої приватизації та 117 об'єктів критично важливого обладнання об'єктів великої приватизації. Водночас вартість нанесених державі збитків, як передбачено Методичними рекомендаціями, у Звіті Фонду за 2023 рік не зазначена.

У Звіті Фонду за 2023 рік немає інформації про взаємодію ФДМУ з уповноваженими органами управління щодо вирішення проблемних питань, які

перешкождали підготовці та виставленню на продаж об'єктів приватизації (наявність такої інформації передбачена Методичними рекомендаціями), а також про можливість збільшення надходжень до держбюджету від приватизації майна.

Моніторинг виконання договорів купівлі-продажу

Недостатній контроль Фондом, починаючи з 1995 року, за виконанням покупцями (набувачами державного майна) приватизаційних умов призвів до невиконання останніми інвестиційних зобов'язань на загальну суму 710 млн гривень

Протягом 2023 року ФДМУ здійснював контроль за виконанням покупцями приватизаційних умов. Станом на 31.12.2023 на контролі перебувало 642 договори купівлі-продажу державного майна (станом на 31.12.2022 – 580), з яких протягом 2023 року перевірено 585 (у 2022 році – 422). Об'єкти, які перевірені за договорами купівлі-продажу державного майна, наведено у діаграмі 2.

Діаграма 2



Довідково. За інформацією ФДМУ, в окремих областях (Донецька, Харківська, Херсонська, Миколаївська, Запорізька) через складну ситуацію та загрозу життю і здоров'ю працівників контроль за виконанням умов укладених договорів здійснено не в повному обсязі.

За результатами контролю порушення зафіксовані у 36 договорах. При цьому за 13 договорами власникам надіслано вимоги щодо усунення недоліків; за 6 договорами нараховано штрафні санкції; за 9 договорами запропоновано розірвати договори та повернути майно. Порушення за 8 договорами оскаржуються покупцями.

У Звіті Фонду за 2023 рік у табличному вигляді наведено інформацію про результати інвестиційної діяльності в межах приватизаційних процесів, яка свідчить про невиконання інвестиційних зобов'язань у національній валюті на загальну суму 710,0 млн грн покупцями за всіма групами договорів купівлі-продажу, починаючи з 1995 року і станом на 31.12.2023.

Невиконання інвестиційних зобов'язань за 9 договорами (вартість майна не вказана) спричинено тим, що об'єкти приватизації з 2014 року знаходяться на тимчасово окупованих територіях. Ще за 4 договорами через невиконання власниками інвестиційних зобов'язань Фонд здійснює претензійно-позовну роботу щодо їх розірвання та повернення об'єктів у державну власність (вартість об'єктів приватизації за такими договорами у Звіті Фонду за 2023 рік не наведена).

Упродовж 2023 року за результатами перевірок порушено судові справи про розірвання 18 договорів. Загалом, станом на 31.12.2023, за 81 договором триває претензійно-позовна робота щодо їх розірвання та повернення об'єктів у державну власність (вартість таких об'єктів у Звіті Фонду за 2023 рік не наведена).

У 2023 році рішеннями судів було задоволено позовні вимоги ФДМУ, зокрема, було розірвано 6 договорів купівлі-продажу, повернено два об'єкти незавершеного будівництва і три об'єкти соціально-культурного призначення у державну власність (інформація про вартість поверненого майна у Звіті Фонду за 2023 рік не наведена).

Оренда державного майна

Завдання щодо надходження коштів до державного бюджету від оренди державного майна у 2023 році ФДМУ виконано

У 2023 році орендарями державного майна до бюджету сплачено 769,0 млн грн, що на 5,3 відс. більше планового завдання (730,0 млн гривень).

Стан виконання планових показників з надходження до бюджету коштів від оренди державного майна за 2021–2023 роки наведено в діаграмі 3.

Діаграма 3



Найбільше коштів від оренди державного майна за останні три роки надійшло у 2021 році – 1 623,1 млн грн, найменше у 2022 році – 575 млн гривень.

Доведені на 2023 рік планові показники були практично вдвічі менші, ніж у попередніх роках (1 650 млн грн на 2021 рік і 1 300 млн грн на 2022 рік).

Зазначене зумовлено запровадженням у 2022 році Постановою 634 підтримки орендарів державного майна, які продовжували працювати в умовах воєнного стану. Більше ніж за 7 320 договорами орендарі були звільнені чи отримали пільги щодо сплати орендної плати на загальну суму 742,5 млн гривень.

Отже, при доведеному на 2023 рік плановому показнику надходжень від оренди державного майна в сумі 730 млн грн (який було виконано у повному обсязі) ще 742,5 млн грн (по суті, ще один річний плановий показник) орендної плати не було сплачено через запроваджені Постановою 634 пільги.

У зв'язку зі зміною статусу окремих територій Фонд у 2023 році ініціював питання удосконалення процедури продовження договорів оренди державного майна та уточнення пільг, які надаються орендарям. Відповідний проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання оренди державного та комунального майна в умовах воєнного стану» на час проведення контрольного заходу перебував на узгодженні із зацікавленими сторонами.

Так, у Звіті Фонду за 2023 рік не запропоновано інших додаткових джерел наповнення державного бюджету від оренди державного майна.

У звітному періоді Фондом переважно через онлайн-аукціони укладено 1 698 договорів оренди нерухомого майна, загальна місячна орендна плата за якими становила 9,88 млн гривень. Водночас припинено 1 374 договори оренди із загальною місячною сумою орендної плати 21,38 млн грн та 1 договір оренди ЄМК на суму оренди 0,26 млн грн на місяць.

Згідно зі Звітом Фонду за 2023 рік станом на 31.12.2023 заборгованість орендарів державного майна перед державним бюджетом, що не сплачена більше ніж 3 місяці поспіль, становила 310,3 млн гривень. Інформацію про 10 найбільших боржників наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Інформація про найбільших боржників зі сплати орендної плати у 2023 році

Назва орендаря	Заборгованість зі сплати орендної плати, тис. грн	
	01.01.2023	31.12.2023
ТОВ «Європіан Агро Інвестмен Юкрейн»	47 681,6	47 681,6
ТОВ «Нікоморсервіс Ніколаєв»	1 410,6	11 237,3
ТОВ «Преміум Авіа Солюшнз»	14 611,9	9 748,6
ТОВ «Контейнерний термінал Юсеком»	8 611,0	8 611,0
ТОВ «Управляюча компанія «Служба комунального сервісу»	6 432,7	6 432,7
ТОВ «Олімпекс Купе Інтернейшнл»	1 041,2	6 420,6
АТ «Кременчуцьке кар'єроуправління «Кварц»	3 053,2	5 620,1
ТОВ «НВП Київкомунекологія»	5 134,9	5 134,9
ТОВ «ВБ Нерухомість»	4 882,2	4 882,2
ТОВ «Трансмаш»	4 746,3	4 746,3
Всього	97 605,5	110 515,3

Протягом 2023 року продовжено термін дії 72 договорів оренди нерухомого майна; на період дії воєнного стану пролонговано 530 договорів оренди; за 4 договорами термін дії збільшено до 5 років.

ФДМУ вживалися заходи щодо стягнення заборгованості з орендної плати. Так, за прийнятими судовими рішеннями Фондом стягується до держбюджету

заборгованість з орендної плати у сумі 195,7 млн гривень. Крім того, на стадії судового розгляду перебувають справи із заборгованістю на загальну суму 25,8 млн грн, щодо іншої заборгованості проводиться досудове врегулювання.

За несвоєчасну сплату орендної плати у 2023 році нараховано 15,2 млн грн пені (сплачено 6,2 млн грн) та 2,9 млн штрафів (сплачено 0,2 млн гривень).

У Звіті Фонду за 2023 рік зазначено, що проблемою у сфері орендних відносин є несвоєчасне повернення орендованого майна. На кінець 2023 року обліковувалось 14 договорів оренди ЄМК державних підприємств та їх структурних підрозділів, після припинення яких майно не було повернено державі в установленому порядку. Вартість такого майна у Звіті Фонду за 2023 рік не визначена. ЄМК за такими договорами розташовані на території Донецької та Луганської областей.

При цьому орендарям, які не повернули майно після припинення договорів оренди (без АР Крим, Херсонської, Луганської та Донецької областей), всього нараховано 119,4 млн грн неустойки, з яких сплачено лише 12,5 млн гривень. Стягнення неустойки здійснюється у судовому порядку.

Інша значуща інформація щодо оренди державного майна

Згідно зі Звітом Фонду за 2023 рік через згортання бізнесу, окупацію, знищення об'єктів оренди та виїзд людей за кордон державним бюджетом у 2023 році недоотримано орендної плати на суму понад 1,1 млрд гривень.

При цьому у Звіті Фонду за 2023 рік не відображено структури такого показника, а саме його складових.

Управління корпоративними правами держави та державними підприємствами

Здійснення Фондом у 2023 році управління корпоративними правами держави та державними підприємствами було недостатнім

У Реєстрі корпоративних прав держави на кінець 2023 року обліковувалося 432 господарських товариства (412 – наприкінці 2022 року). З 98 (у 2022 році) до 130 (у 2023 році) зросла кількість об'єктів, у яких державна частка у статутних капіталах становила від 50 до 100 відсотків.

Фонд на кінець звітнього року здійснював управління 279 об'єктами з корпоративними правами держави (233 – у 2022 році).

Водночас станом на 31.12.2023 фінансові плани на 2023 рік затверджено лише 218 суб'єктам господарювання, які належать до сфери управління Фонду. Такими планами суб'єкти господарювання планували отримати 1 229,39 млн грн прибутку. При цьому планового показника перерахування до державного бюджету дивідендів (частини чистого прибутку), який визначено у фінансових планах, у Звіті Фонду за 2023 рік не відображено.

Не затвердженими станом на 31.12.2023 залишилось 38 фінансових планів суб'єктів господарювання. Ще 23 суб'єкти господарювання на розгляд Фонду фінансових планів не подавали взагалі.

Згідно із Законом про управління об'єктами державної власності до повноважень ФДМУ віднесено, зокрема, затвердження стратегічних планів розвитку державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відс. акцій (часток) належать державі, управління корпоративними правами або контроль за діяльністю яких вони здійснюють, а також затвердження інвестиційних планів на середньострокову перспективу.

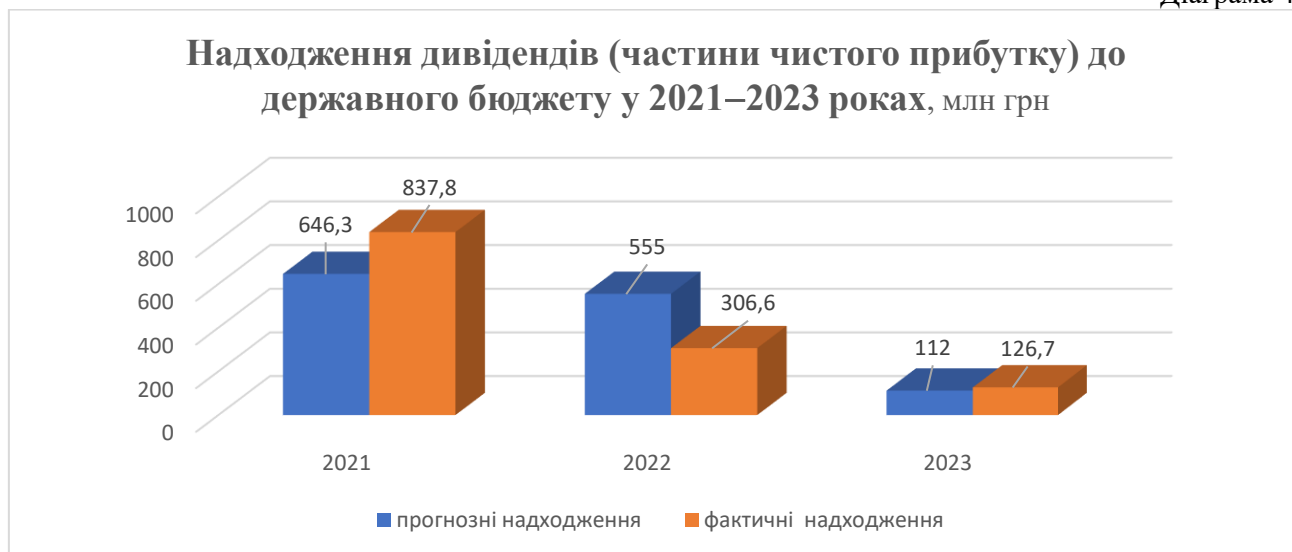
У Звіті Фонду за 2023 рік немає інформації про затвердження впродовж звітного року стратегічних планів розвитку державних підприємств, що належать до сфери управління ФДМУ. Наведено лише інформацію, що станом на 27.03.2024 сформовано перелік зі 118 суб'єктів господарювання, діяльність яких здійснюється на підставі стратегічного плану розвитку, на згадану дату затверджено 28 стратегічних планів.

Інвестиційний план на середньострокову перспективу (3–5 років) затверджено лише 12 з 279 суб'єктів господарювання державного сектору економіки, управління корпоративними правами або контроль за діяльністю яких здійснює Фонд.

У червні 2023 року ФДМУ поінформував Мінекономіки, що очікуваний обсяг сплати дивідендів (частини чистого прибутку) до держбюджету у 2023 році становитиме близько 112,0 млн гривень.

Станом на 31.12.2023 господарські товариства, які перебували у сфері управління Фонду, сплатили до державного бюджету 126,7 млн грн дивідендів (частини чистого прибутку). Порівняно з минулорічними показниками цей показник зменшився у 2,5 раза, що пов'язано насамперед із втратами, які зазнала економіка України через російську агресію. Надходження дивідендів (частини чистого прибутку) до державного бюджету в 2021–2023 роках наведено в діаграмі 4.

Діаграма 4



Відповідно до даних Фонду протягом останніх трьох років найбільші надходження дивідендів до державного бюджету були у 2021 році – 837,8 млн грн, найменші у 2023 – 126,7 млн гривень.

Незважаючи на те що очікуваний обсяг надходжень дивідендів, задекларований ФДМУ у 2023 році, був перевиконаний, він став меншим майже у 2,5 раза порівняно з 2022 роком та у понад 6,5 раза – порівняно з 2021 роком.

Про результати діяльності у 2023 році відзвітували 204 суб'єкти господарювання з 279, якими управляє ФДМУ. За результатами 2023 року прибуток отримали 84 суб'єкти господарювання на загальну суму 328,2 млн грн, ще 7 суб'єктів господарювання працювали на межі збитковості. Діяльність 113 суб'єктів господарювання була збитковою, загальна сума збитків становила 5 217 млн гривень.

Зведений показник чистого фінансового результату за 2023 рік становив 4 888,8 млн грн збитку. Найбільші збитки отримали такі господарські товариства:

- ✓ АТ «Одеський припортовий завод» – 1 094,6 млн грн;
- ✓ ТОВ «Інвестиційний союз «Либідь» – 912,3 млн грн;
- ✓ ПАТ «Центренерго» – 910,4 млн грн;
- ✓ ПАТ «Сумихімпром» – 482,3 млн грн;
- ✓ АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» – 481,4 млн гривень.

При цьому 93 суб'єкти господарювання, які перебували у сфері управління ФДМУ, мали заборгованість з виплати заробітної плати на загальну суму 600,9 млн гривень.

Згідно зі Звітом Фонду за 2023 рік проблемним питанням у сфері управління корпоративними правами держави є обмежені можливості ФДМУ впливати на діяльність господарських товариств, державна частка у статутних капіталах яких є недостатньою для забезпечення прийняття відповідних рішень, зокрема щодо внесення змін до статуту товариства, зміни типу товариства, вчинення певних правочинів товариством, обрання представників Фонду до складу керівних органів товариств. Наслідком цього є ігнорування прав Фонду як акціонера виконавчими органами та наглядовими радами деяких суб'єктів господарювання, блокування рішень Фонду через судові заборони тощо.

Проблемою залишається також відсутність інформації, документів та зв'язку із суб'єктами господарювання, які перебувають на тимчасово окупованих територіях або в зоні бойовий дій.

Участь Фонду державного майна України у процедурах банкрутства та припинення діяльності підприємств

Протягом 2023 року ФДМУ забезпечив участь у процедурах банкрутства та припинення діяльності підприємств, що належали до сфери його управління

Згідно зі Звітом Фонду за 2023 рік станом на 31.12.2023 Фонд здійснював функції з управління 557 державних підприємств та господарських товариств,

які за рішеннями Уряду були передані до сфери його управління та перебували у процедурах банкрутства та припинення за рішенням власника.

У звітному періоді представники Фонду взяли участь у 470 засіданнях господарських судів у справах про банкрутство. Подано 12 клопотань про закриття проваджень, закрито 13 проваджень. Не допущено відкриття провадження у справі про банкрутство ДП «Укрспирт».

Проведено 16 засідань Комісії з питань припинення діяльності підприємств, що перебувають в управлінні Фонду, яка рекомендувала ФДМУ припинити діяльність 59 державних підприємств.

У Звіті Фонду за 2023 рік наведено інформацію, що станом на 31.12.2023 ФДМУ здійснював функції з управління 557 державних підприємств та господарських товариств, які перебували в процедурах банкрутства. Водночас на стор. 70 Звіту Фонду за 2023 рік у таблиці 4.1 наведено статистичні дані, що загальна кількість державних підприємств та господарських товариств, щодо яких відкрито провадження у справах про банкрутство та які перебувають в управлінні Фонду й регіональних відділень, становить лише 126. На стор. 72 у таблиці 4.3 згадується ще про 421 таке підприємство (товариство).

Таким чином, загальна кількість державних підприємств та господарських товариств, щодо яких провадження у справах про банкрутство відкрито і припиняються за рішенням власника та які перебувають в управлінні Фонду, становить 547, тоді як на стор. 69 Звіту Фонду за 2023 рік їх кількість – 557.

Проблемою при передачі функцій з управління державними підприємствами до сфери управління Фонду є відсутність актуалізованих відомостей про них у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Це перешкоджає внесенню змін до реєстру, зокрема визначення Фонду як органу, до сфери управління якого передано підприємство.

У Звіті Фонду за 2023 рік зазначено про відсутність механізму зарахування коштів, отриманих від реалізації майна збанкрутілого підприємства до спеціального фонду держбюджету. Прийняття законопроекту «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про особливості припинення державних підприємств за рішенням Фонду державного майна України» дасть змогу вирішити зазначене проблемне питання. Такий Закон України³ прийнято 08.05.2024 за № 3683.

³ Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про особливості припинення державних підприємств за рішенням Фонду державного майна України».

Управління державним майном

ФДМУ у 2023 році вживались заходи щодо управління державним майном. При цьому за наявності у Звіту Фонду за 2023 рік кількісних показників державного майна їх вартість не зазначено

Фонд є держателем Реєстру, в якому станом на 31.12.2023 обліковувались 16,1 тис. юридичних осіб, які діють на основі лише державної власності й належать до сфери управління відповідного суб'єкта управління; 432 господарські товариства з корпоративними правами держави; 1 373,6 тис. об'єктів державного майна. При цьому у Звіті Фонду за 2023 рік загальна вартість наявного в Реєстрі майна не визначена.

Станом на 31.12.2023 у державній власності перебувало 23 587 (на 31.12.2022 – 24 060) об'єктів державної власності, які не увійшли до статутних капіталів господарських товариств у процесі приватизації (у тому числі 5 413 об'єктів, що розташовані в районі проведення бойових дій, та 7 247 об'єктів на тимчасово окупованих територіях). Протягом 2023 року було приватизовано 464 позастатутних об'єкти, передано в комунальну власність 130 об'єктів, в оренду – 84.

Фондом протягом 2023 року забезпечено проведення перевірок стану ефективного використання та збереження 905 об'єктів державної власності, що у процесі приватизації не увійшли до статутних капіталів господарських товариств. За результатами перевірок до правоохоронних органів скеровано 99 звернень.

Крім того, погоджено передачу з державної в комунальну власність 71 єдиного майнового комплексу, з комунальної в державну власність – 23 об'єктів.

Фонд у 2023 році погодив відчуження 10 об'єктів основних засобів (плавзасоби) за умови їх продажу на електронних аукціонах. Стартова ціна цього майна визначена у сумі 16,7 млн грн, аукціони з їх продажу не оголошувались.

На аукціоні 31.03.2023 продано об'єкт нерухомості зі стартовою ціною 8,73 млн грн, погодження щодо реалізації якого Фондом було надано у 2022 році. За результатами аукціону ціна продажу збільшилася до 16,5 млн гривень.

Протягом 2023 року 17 суб'єктам господарювання погоджено списання 56 об'єктів державної власності та прийнято рішення щодо списання 12 об'єктів державної власності.

У 2023 році в державну власність повернено один об'єкт з майна профспілок. Загалом з 2011 року станом на 31.12.2023 у державну власність повернено 89 об'єктів майна профспілок, з яких 25 знаходяться на тимчасово окупованих територіях.

Крім того, протягом 2023 року ФДМУ забезпечив реєстрацію права власності за державою 40 об'єктів нерухомого майна заборонених судом партій.

Управління санкційними активами, примусово вилученими активами РФ та активами на тимчасово окупованих територіях

Управління Фондом санкційними активами та примусово вилученими активами РФ у 2023 році було недостатнім. Реалізація у 2023 році конфіскованих російських активів не здійснювалась

Згідно з рішеннями Вищого антикорупційного суду в 2023 році Фонду було передано 691 актив, стягнений у дохід держави (45 корпоративних прав, 146 од. нерухомого майна, 322 од. рухомого майна, 178 земельних ділянок). При цьому на підконтрольній території було розташовано 615 таких активів.

ФДМУ створено Реєстр санкційних активів, у якому з 18.09.2023 розміщено перелік усіх арештованих активів.

Права власності за державою в особі Фонду впродовж звітного року зареєстровано було лише за 154 санкційними активами, розташованими на підконтрольній території.

Протягом 2023 року санкційні активи готувались Фондом до приватизації, а отримані кошти мали бути перераховані до фонду ліквідації наслідків збройної агресії.

Натомість у 2023 році реалізація конфіскованих російських активів Фондом не здійснювалась.

РЕАГУВАННЯ НА РЕКОМЕНДАЦІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

З 8 наданих Рахунковою палатою рекомендацій Фондом:

- ✓ виконано – 2;
- ✓ виконуються – 2;
- ✓ не виконано – 4.

Рахункова палата за результатами аналізу Звіту Фонду за 2022 рік прийняла рішення від 22.08.2023 № 17-6, яке надіслала ФДМУ та рекомендувала:

➤ Розробити план заходів з усунення недоліків і поінформувати Рахункову палату. Рекомендацію виконано.

➤ Розробити Методичні рекомендації щодо складання річного звіту та щоквартальної аналітичної довідки про роботу Фонду на 2023 рік і структуру цього звіту з урахуванням особливостей воєнного стану. Рекомендацію виконано.

➤ Забезпечити дотримання уповноваженими органами управління вимог частини п'ятої статті 11 Закону про приватизацію та пункту 4 Порядку 387 щодо включення об'єктів права державної власності до переліку об'єктів, що підлягають приватизації. Рекомендація виконується.

➤ Забезпечити повне виконання рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами контрольних заходів, здійснених у 2020–2022 роках. Рекомендація виконується. (Фондом надано перелік щодо 11 рекомендацій за результатами попередніх контрольних заходів, з яких виконується, враховано та

забезпечено виконання 7 рекомендацій, втратили свою актуальність у зв'язку з виключенням відповідних норм із законодавчих актів – 4 рекомендації).

➤ Забезпечити дотримання вимог статті 6 Закону про управління об'єктами державної власності та Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02.03.2015 № 205, щодо своєчасного затвердження в установленому порядку фінансових планів, стратегій розвитку підприємств та інвестиційних планів на середньострокову перспективу. Рекомендація не виконана.

➤ Розробити порядок визначення економічного ефекту від діяльності Фонду. Рекомендація не виконана. (Фонд вважає недоцільним розроблення саме ФДМУ порядку визначення економічного ефекту від своєї діяльності).

➤ Забезпечити відображення у наступних щорічних звітах повної та зіставної інформації про результати діяльності з урахуванням рекомендацій Рахункової палати. Рекомендація не виконана. (Фондом повідомлено, що тимчасово, на період дії воєнного стану на території України, надання облікових, фінансових, бухгалтерських, розрахункових, аудиторських звітів та будь-яких інших документів, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або електронній формі, з урахуванням норм Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», здійснюється юридичними особами протягом 3-х місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності).

➤ Вжити заходів щодо розроблення в установленому порядку проєктів нормативно-правових актів щодо внесення змін до Порядку 387 з метою забезпечення обґрунтованого планування прогнозних обсягів надходжень до бюджету від приватизації. Рекомендацію не виконано. (За інформацією Фонду головним виконавцем цього завдання визначено Мінекономіки. У разі надходження до Фонду проєкту відповідного нормативно-правового акта ФДМУ забезпечить його опрацювання).

ВИСНОВКИ

1. Державна політика у сфері управління державною власністю. Звіт Фонду за 2023 рік не містить інформації щодо державної політики у сфері приватизації. Державна програма приватизації, затверджена Законом України від 13 січня 2012 р. № 4335 «Про державну програму приватизації», втратила чинність у зв'язку із втратою чинності цього Закону у 2018 році. Станом на 2023 рік державної програми приватизації немає.

У Звіті Фонду за 2023 рік також немає інформації щодо реалізації завдань у сфері управління державною власністю, визначених Планом пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 р. № 221-р.

2. Головне завдання ФДМУ. Головним завданням Фонду відповідно до Середньострокового плану діяльності на 2023–2025 роки є забезпечення проведення масштабної прозорої приватизації державної власності, реалізація державної політики у сфері управління об'єктами державної власності, а також у сфері оренди, використання та відчуження державного майна, державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності, забезпечення повноти, достовірності та відкритості державних реєстрів, ведення яких забезпечується Фондом, зокрема Реєстру.

Головне завдання Фонду у 2023 році не виконано. Планові показники приватизації виконано лише на 52,6 відсотка. Причина – неприйняття відповідних рішень Кабінету Міністрів України щодо об'єктів великої приватизації.

3. Ключові результати діяльності Фонду в частині, що впливає на виконання державного бюджету.

У 2023 році завдання щодо забезпечення надходження до державного бюджету коштів від приватизації державного майна виконано Фондом частково. Упродовж року, при плані 6 000 млн грн, до державного бюджету надійшло лише 3 154,2 млн гривень.

Надходження у 2023 році коштів до державного бюджету від оренди державного майна забезпечене ФДМУ у сумі 769,0 млн грн, що на 5,3 відс. більше планового завдання (730,0 млн гривень).

Водночас на кінець року орендарі заборгували (з урахуванням минулих років) державному бюджету 310,3 млн грн, ще на 742,5 млн грн орендарям державного майна, які продовжували працювати в умовах воєнного стану, було надано пільги.

Крім того, за інформацією Фонду, державним бюджетом через згортання бізнесу, окупацію та знищення об'єктів оренди у 2023 році недоотримано орендної плати на суму понад 1,1 млрд гривень.

Недостатній контроль ФДМУ, починаючи з 1995 року, за виконанням покупцями приватизаційних умов призвів до невиконання останніми інвестиційних зобов'язань на загальну суму 710 млн гривень.

4. Управління корпоративними правами та державними підприємствами. Здійснення Фондом у 2023 році управління корпоративними правами держави та державними підприємствами було недостатнім.

У Звіті Фонду за 2023 рік немає інформації про затвердження впродовж звітнього року стратегічних планів розвитку державних підприємств, що належать до сфери управління ФДМУ. Наведено інформацію, що станом на 27.03.2024 сформовано перелік зі 118 суб'єктів господарювання, діяльність яких здійснюється на підставі стратегічного плану розвитку, а затверджено лише 28 стратегічних планів.

Інвестиційні плани на середньострокову перспективу затверджено лише 12 з 279 суб'єктів господарювання державного сектору економіки, управління корпоративними правами або контроль за діяльністю яких здійснює Фонд.

Заборгованість з виплати заробітної плати у 93 суб'єктів господарювання, які перебували у сфері управління Фонду, становила 600,9 млн гривень.

5. Управління санкційними активами. Управління Фондом санкційними активами та примусово вилученими активами РФ у 2023 році було недостатнім. У 2023 році конфісковані російські активи не реалізовувались.

6. Нормативно-правові вимоги до звіту. Закон про ФДМУ не визначає вимог щодо форми чи змісту його річного звіту, зокрема структури, обсягу, висвітлення результатів діяльності Фонду.

Формування Звіту Фонду за 2023 рік здійснювалось на підставі Методичних рекомендацій, затверджених наказом ФДМУ.

7. Викладення інформації. Викладена у Звіті Фонду за 2023 рік інформація в цілому відображає результати діяльності ФДМУ та стан виконання законодавчо визначених завдань. Інформація здебільшого висвітлена відповідно до встановлених Методичними рекомендаціями вимог із застосуванням інфографіки (таблиці, діаграми, графіки, малюнки), що допомагає її сприйняттю.

8. Повнота висвітлення інформації. Інформація про вартісні показники державного майна у Звіті Фонду за 2023 рік висвітлена неповною мірою.

За наявності у Звіті Фонду за 2023 рік загальних кількісних показників вартості зазначеного у Реєстрі державного майна не вказано.

Водночас у Звіті Фонду за 2023 рік інформацію щодо пошкоджень об'єктів малої приватизації та окремого обладнання об'єктів великої приватизації та вартість нанесених державі збитків, як це передбачено Методичними рекомендаціями, не вказано.

Інформація Фонду про здійснення претензійно-позовної роботи, контролю за виконанням інвестиційних зобов'язань, розірванням договорів та поверненням до державної власності тих чи інших об'єктів не містить будь-яких вартісних показників щодо державного майна, що унеможливорює визначення орієнтовних (прогнозних) додаткових джерел наповнення державного бюджету при подальшій його приватизації.

Незважаючи на невиконання показників приватизації у 2023 році, у Звіті Фонду за 2023 рік немає інформації щодо інших можливостей збільшення надходжень до державного бюджету від приватизації.

У Звіті Фонду за 2023 рік не наведено інформації про взаємодію ФДМУ з уповноваженими органами управління щодо вирішення проблемних питань, які перешкождали підготовці та виставленню на продаж об'єктів приватизації, а також про заходи, що вживалися для їх вирішення (наявність інформації передбачена Методичними рекомендаціями).

У Звіті Фонду за 2023 рік не відображено структуру (складові) недоотриманої державним бюджетом орендної плати через згорання бізнесу, окупацію, знищення об'єктів оренди тощо.

9. Реалізація минулорічних рекомендацій Рахункової палати. ФДМУ не реалізував повною мірою рекомендацій, наданих за результатами аналізу Звіту Фонду за 2022 рік.

З восьми наданих Рахунковою палатою рекомендацій Фонду виконано лише дві, ще дві – виконано частково. Чотири рекомендації залишились невиконаними, а саме: Фондом не забезпечено своєчасного затвердження фінансових планів, стратегій розвитку підприємств та інвестиційних планів на середньострокову перспективу суб'єктів господарювання, які знаходяться в його управлінні; не розроблено порядку визначення економічного ефекту від діяльності Фонду; у річному звіті не відображено повної та зіставної інформації про результати діяльності з урахуванням рекомендацій Рахункової палати; не розроблено змін до Порядку подання уповноваженими органами управління державним органам приватизації пропозицій щодо включення об'єктів права державної власності до переліку об'єктів, що підлягають приватизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 387.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Фонду державного майна України:

1) внести зміни до Методичних рекомендацій щодо складання річного звіту, передбачивши вимоги щодо повного висвітлення інформації про:

загальну вартість державного майна, наявного в Єдиному реєстрі об'єктів державної власності;

інші можливості збільшення надходжень до державного бюджету від приватизації державного майна;

співставність кількісних і вартісних показників у межах аналогічних періодів;

вартість нанесених державі збитків через пошкодження державного майна внаслідок бойових дій;

вартість майна (початкову ціну продажу) за договорами купівлі-продажу, щодо яких триває претензійно-позовна робота та за якими майно повернене у державну власність (термін виконання – до 01.11.2024);

2) викласти в окремому розділі річного звіту проблеми, які перешкоджають ефективній роботі Фонду, причини та шляхи їх усунення (термін виконання – до 01.11.2024);

3) проаналізувати причини несвоєчасного затвердження усіх фінансових планів, стратегічних планів розвитку та інвестиційних планів на середньострокову перспективу тих суб'єктів господарювання, які знаходяться в управлінні Фонду і зобов'язані подавати такі плани відповідно до законодавства, а також вжити дієвих заходів щодо своєчасного затвердження таких планів (у подальшому) відповідно до нормативно-правових актів (до 31.12.2024);

4) розробити заходи щодо ліквідації заборгованості з виплати заробітної плати суб'єктів господарювання, які перебувають у сфері управління Фонду (термін виконання – до 01.10.2024);

5) зареєструвати права власності за державою в особі Фонду переданих йому санкційних активів, розташованих на підконтрольній території (термін виконання – до 31.12.2024);

б) розробити та затвердити план заходів щодо усунення виявлених контрольним заходом недоліків і забезпечити їх виконання (термін виконання – до 01.09.2024).

Член Рахункової палати

Геннадій ПЛІС